

Ezután dr. *Forsterné* felolvasása következett: A szabad művelődésügy s a munkásnő. Végül: dr. *Koeppen* a népies *Művészetékről s azok gyakorlati rendezéséről* szolt. Az utóbbi mindenekelőtt azt bizonyította be, hogy ily estékre nagy szükség van, mert e téren a tájékozatlanság igen nagy, az izléstelenség pedig általános. Az előadásokat mindenkor szakértő tartja, mert csak az tud a meleg érdeklődés, lelkesültség és meggyőződés igaz hangján szólni. Amiről jó képünk nincs, arról ne is szóljunk. Főképen az összehasonlító módszert ajánlja, ha valamely művészi alkotást ki akarunk emelni.

Majd a választások következtek, a nagygyűlés befejezése, este díszelőadás a színházban stb.

Gy. B.

IRODALOM.

Pädagogische Vorträge über die Hebung der geistigen Tätigkeit durch den Unterricht. Von Dr. O. Willmann, 4. kiadás (Leipzig, Gräbner 1905. XIV + 144. lap.)

Az egyéb művei után is előnyösen ismert szerző, a Herbart iskolának híve, itt alapos, de egyúttal modern szellemben tárgyalja a tanításnak néhány felette időszerű s már-már feledésbe ment fejezetét. Ezek az immár negyedik bővített és javított kiadásban előttünk fekvő értekezések vagy 40 év előtt keletkeztek, amikor szerzőjük a lipcei «Erziehungschule-ban első ízben tartott ú. n. szülői értekezleteket (Schulabende). Mind tárgyuk, mind a feldolgozás módja szerint azonban én, legalább úgy találom, nem csupán a művelt szülőknek vannak szánva, hanem még inkább a művelődő tanférfinak. Előszavában Willmann azt a tételt is vitatja, hogy a neveléstudomány egy lévén, helytelen és káros az elemi és a középfokú iskolák pädagógiájának szembeállítására és megkülönböztetésére. Bevezető előadásának elején szót tesz a család és iskola viszonyát s csakis mindkettőnek állandó és összhangzó együttműködésétől vár eredményt. Majd azt fejtegeti, hogy a tanításban még a legkisebb lépésnél is arra kell törekedni, hogy a közölt ismereteket az érdeklődés révén a tanuló szellemi tulajdonába vigyük át (jeder Schritt ein Ziel), s a különböző tantárgyakon megmutatja, hogy miként érhetni el azt, hogy a tanuló ismeretei gyarapodásának állandóan tudatában legyen és örvendezjen is.

A többi előadások tárgyai a következők: népmesék és Robinson; mint a nevelőoktatás anyaga; a tanítás és a növendék saját tapasztalata; a tananyag kapcsolata és a különböző tantárgyaknak összekötése egymás között; a műveltség megszerzésének szubjektív és ob-

jektív tényezője; ez az utóbbi értekezés azonban már csak szakembereknek való.

A felolvasások szövegének becses kiegészítése a külön függelékben közölt 79 jegyzet, részben irodalmi utalás és idézet, részben kommentár, amelyek a további tanulmányozásra is szakszerű útbaigazítást adnak. Kiemeljük a 60., 69. és 75. számú jegyzeteket, amelyekben szó esik a költemények szövegének csekélyebb módosításáról, a reáliák és humaniorák igazságtalan szembeállításáról és az ú. n. párhuzamos nyelvtanokról.

Akik a komoly, de egyúttal élvezetes pädagogiai olvasmányokat kedvelik, haszonnal forgathatják ezt a kitünően megírt és szépen nyomtatott könyvet. kf.

*

Die englische Pädagogik im 16. Jahrhundert, wie sie dargestellt wird im Wirken und in den Werken von Elyot, Ascham und Mulcaster. Von Cornelia Benndorf. Wien und Leipzig, Wilhelm Braumüller. 1905. 8-r. XI. + 84. l. — Ára: 360 kor.

A pädagogia történetének nem nagyon gazdag irodalommal dicsekedhető részét öleli fel szerző a *Wiener Beiträge zur englischen Philologie* c. vállalat XXII-ik köteteként megjelent könyvében. Az a körülmény, hogy egy pädagogiai dolgozat philologiai érdekeket szolgáló vállalat köteteként jelenik meg, azt a gyanút kelti, hogy szerzőt nem tisztán pädagogiai, hanem philologiai szempontok is fogják vezetni fejtegetéseiben. A csekély terjedelem pedig (mindössze 84 l.) azt mutatja, hogy nem nagy apparátussal készült neveléstörténeti monografiával van dolgunk. Átolvasván a könyvet, azt az impressziót nyerjük, hogy inkább műkedvelő pädagogiai íróval, semmint tudományosan képzett szakemberrel állunk szemben. Hiányzik szerzőben az a mélység, a nagy problémáknak már genesisükben való éles megpillantása, azután fontosságuk kidomborítása s méltatása, szóval az a képesség és otthonosság, melyet csak valamely tárggyal való hosszas és állandó foglalkozás révén szerezhetünk meg. Mindazonáltal, tekintve az idevágó irodalom szegényes voltát, nem lesz teljesen érdektelen az előttünk fekvő munka tartalmát nagy vonásokban megismertetni.

A könyv öt fejezetre oszlik. Az első fejezet Elyot életrajzát tartalmazza, továbbá *The Governour* és *A Defence of Good Women* című műveit ismerteti. A második fejezet Ascham-mal foglalkozik és művei közül a *Toxophilus*-t és a *Schoolmaster*-t mutatja be. A harmadik Mulcaster életét s *Positions* és *The First Part of the Elementarie* című munkáit tárgyalja. A negyedik fejezet a három író összehasonlítását és kritikáját nyújtja pädagogiai szempontból és végül az ötödik ugyanezt irodalomtörténeti és philologiai szempontból.